

ความสามารถ

ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

นิตยา บุญปริตร*

ความสามารถที่ต้องการสำหรับอาจารย์ในปัจจุบันต่างจากอดีตที่ผ่านมาจากเดิม อาจารย์เป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และมีบทบาทในวงการของการศึกษาอย่างมาก ทั้งนี้รวมถึงการเป็นผู้นำหรือผู้อยู่ในภาวะการณ์การเป็นผู้นำ ในปี ค.ศ. 1997 Triolo ได้ศึกษาการพัฒนาผู้นำของคณาจารย์ใน มหาวิทยาลัย The University of Nebraska Medical Center Center (NMC) โดยกำหนดว่าความสามารถในการเป็นผู้นำเป็นความสามารถต่อพฤติกรรมที่มีอิทธิพลหรือมีอำนาจ รวมถึงการเจรจาต่อรอง การเป็นผู้ประสานงาน การจัดการความขัดแย้ง การปรับปรุงองค์กร มีความรู้ทางการเมือง การปกครอง มีความคิดอย่างเป็นระบบ มีความชำนาญทางด้านบุคคล และในทางปฏิบัติควรมีการสนองตอบ (Feedback) แบบ 360 องศาด้วย สำหรับ Byrd (2001) กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งลักษณะของการศึกษามีพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามามีบทบาท ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องปรับตัวและต้องก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากเทคโนโลยีเหล่านั้น จากผลของการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยจะมีการประยุกต์ในการใช้เทคโนโลยีมากกว่าในวิทยาลัย ตลอดจนการเป็นระบบธุรกิจ การใช้อินเทอร์เน็ต การวิจัย การสอน และการเรียนรู้ นอกจากนี้ Blake lock (2006) ได้กล่าวถึงความสำคัญและบทบาทของการศึกษาทางไกล ซึ่งสรุปได้ว่า

♦ **ทัศนคติด้านการบริหารต่อการศึกษาทางไกล (Administrative attitude toward DL)** มีการพัฒนาใช้ออนไลน์เพิ่มมากขึ้นบ้าง เนื่องจากอาจารย์ในสายบริหารยังมีทัศนคติว่า การประยุกต์ใช้ระบบออนไลน์ จำเป็นต้องใช้ระบบออนไลน์ ตลอดจนการพัฒนา (Development) และการส่ง (Delivery) ระบบ ดังกล่าวด้วย

♦ **ทัศนคติของคณาจารย์ต่อการศึกษาทางไกล (Faculty attitude towards DL)** จากการสำรวจพบว่า อาจารย์จำนวนเกือบครึ่งที่ยอมรับการศึกษาาระบบออนไลน์ นอกจากนี้มีบุคคลที่เปลี่ยนจากการต่อต้านการใช้ระบบออนไลน์มาสนับสนุนคุณภาพของการสอนโดยใช้ระบบออนไลน์

♦ **รูปแบบการศึกษาออนไลน์** ประกอบด้วยหลายสิ่งหลายอย่าง อย่างไรก็ตาม บทเรียนเดียวกันนั้น จะสามารถเรียนได้ในต่างสถานที่หรือต่างสถาบันการศึกษาต่างนักการศึกษา หรือต่างกลุ่มการศึกษา กล่าวได้ว่า การศึกษาออนไลน์เป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์และนักบริหารด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบัน วงการศึกษาได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาความสามารถของอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอน เช่น กรณีศึกษาของ Anyamele (2007) ได้สำรวจการพัฒนาเป็นผู้นำในมหาวิทยาลัยประเทศฟินแลนด์ ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนาความสามารถเป็นสิ่งที่สำคัญมาก โดยเฉพาะวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยที่ทำการสอนวิชาหลากหลาย และผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะ

* นิตยา บุญปริตร นักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ความรู้ใหม่ ๆ ส่วนเรื่องที่ถูกกล่าวถึงความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีของอาจารย์นั้น Barwick (2007) สรุปว่า Blog /Discussion เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ใช้เพื่อรวบรวมข้อมูล ต่อยอดความคิด แบ่งปันความรู้ และรับผลสะท้อนกลับ (feedback) เป็นวิธีที่ใช้สื่อสารแบบใหม่ที่เป็นสิ่งสำคัญกับผู้นำในอนาคต รวมถึงผู้นำสถาบันการศึกษา จะต้องใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ ทั้งนี้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้ที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้ วรรณกรรมทางการศึกษาอีกหลายรายการที่ได้เสนอบทบาท คุณสมบัติ และความสามารถของอาจารย์ในปัจจุบันและอนาคต เช่น Davidson ได้ศึกษาการปรับเปลี่ยนบทบาทและการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการและกฎระเบียบของสังคมธุรกิจ ทั้งนี้ รวมถึงหลักสูตรการศึกษาทางด้านดังกล่าวด้วย และที่สำคัญอีกประการ คือ คณาจารย์และบุคลากรที่ต้องพัฒนาหลักสูตรการศึกษา หรือปรับหลักสูตรให้สามารถทำงานให้สอดคล้องกับสาขาวิชาระบบสารสนเทศ (Information System Department) นอกจากนี้ได้รายงานถึงความสามารถหลัก 5 ประการ ได้แก่

1. ทักษะการสื่อสารและความเป็นผู้นำ
2. ทักษะยุทธวิธีและการคิดเชิงวิเคราะห์
3. การมุ่งไปยังลูกค้าและการตลาด
4. การแปลความหมายของสารสนเทศให้อยู่ในจุดหมายเดียวกัน
5. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี

เช่นเดียวกับ Chan (2006) ได้สัมภาษณ์ผู้จัดการห้องสมุดประชาชน 6 แห่ง ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรถึงกระบวนการพัฒนา และวิธีที่ใช้พัฒนาความสามารถจากการศึกษาพบว่า ความสามารถหลัก ได้แก่

1. ทักษะการสื่อสาร
2. ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล
3. การบริการลูกค้า
4. ทักษะการวิเคราะห์

5. การเป็นเหตุเป็นผล
6. การปรับตัว
7. เทคโนโลยี
8. ทักษะด้านการวางแผน
9. การประมวลความรู้
10. การริเริ่มสร้างสรรค์
11. การเป็นผู้นำ

จากการศึกษาความต้องการในอนาคต ด้วยการศึกษารายงานของ Voss (2007) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความเข้าใจต่อคุณภาพการสอนที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์ ซึ่งนักศึกษาต้องการวิธีการวิจัยใช้การสัมภาษณ์ และการตอบแบบสอบถามผลของการวิจัย พบว่า นักเรียนต้องการให้อาจารย์มีคุณสมบัติ ดังนี้

- ◆ มีความรู้
- ◆ กระตือรือร้น
- ◆ เข้าถึงได้ง่าย
- ◆ เป็นมิตร

เกี่ยวกับความรู้และทักษะที่อาจารย์ในอนาคตควรมีนั้น มีผู้ศึกษาหลายท่าน ได้แก่ Pohkam (2007) ได้ศึกษารูปแบบมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (The National University of Singapore) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยทางอุตสาหกรรม ที่จะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานความรู้ พบว่า สังคมของมหาวิทยาลัยจักต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มุ่งมั่นไปยังอุตสาหกรรมทักษะทางสังคม และเป็นหน่วยงานนานาชาติ ทั้งนี้ Cardozo ได้เสนอรูปแบบ (Model) สำหรับการพัฒนาความสามารถของสำหรับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย The National University of Tachira (UNET) ประกอบด้วยพัฒนาการ 6 ขั้นตอน คือ

1. ทบทวนกฎ ระเบียบ นโยบายของมหาวิทยาลัย เพื่อดำรงถึงความเป็นวิชาการ
2. กำหนดโครงสร้างของความสามารถทั่วไป (General Competencies) ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากขั้นตอนที่ 1 และการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ

3. กำหนดโครงร่างของความสามารถเฉพาะ (Specific Competencies) สำหรับแต่ละโปรแกรม

4. จัดทำ Career Map สำหรับแต่ละโปรแกรม จะประกอบด้วยความสามารถเฉพาะ โดยต่อมาจะต้องสามารถจัดหมวดหมู่ ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ Instructor, Assistant, Aggregate, Associate และ Titular ตลอดจนการจัดหมวดความสามารถทั่วไปด้วย

5. การออกแบบและจัดทำโปรแกรม ซึ่งใช้ข้อมูลจาก Career Map พร้อมกับการประเมิน Gap ระหว่างความสามารถทั่วไปและความสามารถเฉพาะของคณาจารย์

6. การวางแผนสำหรับการประเมินความสามารถ (Competencies) เพื่อให้มั่นใจว่าความสามารถที่กำหนดขึ้นได้ตอบสนองกับความต้องการตาม สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

The National University of Tachira (UNET) ในประเทศเวเนซุเอลา ตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงความสามารถ (Competencies) ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ในแง่ของการขยายกิจกรรมการสอน การสำรวจความต้องการในการเปิดหลักสูตรในการเปิดหลักสูตร ซึ่งรวมถึงการยึดหยุ่นของหลักสูตรเทคโนโลยี และการรับรองจากหน่วยงานแห่งชาติ (Accreditation)

อาจสรุปได้ว่า ความสามารถของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาจะขึ้นอยู่กับรูปแบบการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปตามหลักสูตรเทคโนโลยี และปัจจัยอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงนิสิตหรือนักศึกษาอันเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Anyamele, Stephen Chukwuneny. Manage Professional Competencies of Teaching Staff in the University : Views of Finnish University Leaders. **Academic Leadership : the Online Journal**. Available from. http://www.academicleadership.org/emprical_research/MANAGING_PROFESSIONAL_COMPETENCIES_OF_TEACHING_STAFF_IN_THE_UNIVERSITY_VIEWS_of_Finnish_University_Leaders.shtml
- Barwick, Daniel and Back, Karla. High Tech's Double Edge : Creating Organizationally appropriate responses to emerging technologies. **On the Horizon**. 15, 1 (2007) : 28-36.
- Blakelock, Jane and Smith, Tracy E. Distance Learning : From Multiple Snapshots, a Composite Portrait. **Computers and Composition**. 23 (2006): 139-161.
- Byrd, Micheal D. Back to the Future for Higher Education Medieval Universities. **Internet and Higher Education**. 4 (2001): 1-7.
- Cardozo, Neyda, et al. **Work in Progress - A Model for the Development of Competencies for the Faculty at National University of Techira (UNET) - Venezuela**. Available from : <http://ieeexplore.ieee.org/ie15/10731/33854/01611946.pdf?arnumber=1611946>
- Chan, Donna C. Core Competencies and Performance Management in Canadian Public Libraries. **Library Management**. 27,3 (2006): 144-153. Available from : www.emeraldinsight.com/0143-5124.htm
- Davidson, David B. and Teng, Anthony Y. **Necessity of a Joint Accounting/ Information system Major within the Business Administration Curriculum**. Long Beach, CA: Department of Accountancy, California State University, (n.d.)
- Poh-Kam, Wong, Yeun-Ping, Ho and Singh, Annette. Toward and "Entrepreneurial University" Model to Support Knowledge-Based Economic Development : The Case of the National University of Singapore. **World Development** (2007).
- Triolo, Tamela Klauer. Development of Leadership within the University and beyond : Challenges to Faculty and their Development. **Journal of Professional Nursing**. 13,3 (May-June 1997): 149-153.
- Voss, Roediger, Gruber, Thorsten and Szmigin, Isabelle. Service Quality in Higher Education : the Role of Student Expectations. **Journal of Business Research**. (2007)